

PROFESSOR QÜDRƏT İSMAYILZADƏNİN
90 İLLİK YUBİLEYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ

**QARABAĞ VƏ ZƏNGƏZURUN MƏDƏNİ İRSİ
ARXEOLÖJİ VƏ ETNOQRAFİK TƏDQİQATLARDA**

BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANSIN
TEZİSLƏRİ

5 - 6 NOYABR 2024-CÜ İL
BAKİ DÖVLƏT UNIVERSİTETİ, AZƏRBAYCAN

DEDICATED TO THE 90TH ANNIVERSARY
OF PROFESSOR GUDRAT ISMAYILZADEH

**CULTURAL HERITAGE OF KARABAKH AND
ZANGEZUR IN THE ARCHAEOLOGICAL
AND ETHNOGRAPHIC RESEARCHES**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
THESES

NOVEMBER 5-6 2024
BAKU STATE UNIVERSITY, AZERBAIJAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

**AMEA ARXEOLOGİYA VƏ
ANTROPOLOGİYA İNSTİTUTU**

PROFESSOR QÜDRƏT İSMAYILZADƏNİN
90 İLLİK YUBİLEYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ

**QARABAĞ VƏ ZƏNGƏZURUN MƏDƏNİ İRSİ
ARXEOLOJİ VƏ ETNOQRAFİK TƏDQİQATLARDA**

**BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANSIN
TEZİSLƏRİ**

5 - 6 NOYABR, 2024-CÜ İL,
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ, AZƏRBAYCAN

DEDICATED TO THE 90TH ANNIVERSARY
OF PROFESSOR GUDRAT ISMAILZADEH

**CULTURAL HERITAGE OF KARABAKH AND
ZANGEZUR IN THE ARCHAEOLOGICAL AND
ETHNOGRAPHIC RESEARCHES**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
THESES**

5 – 6 NOVEMBER, 2024
BAKU STATE UNIVERSITY, AZERBAIJAN

BAKİ – BAKU - 2024

Qarabağ və Zəngəzurun mədəni irsi arxeoloji və etnoqrafik tədqiqatlarda. Beynəlxalq elmi konfransın tezisləri. Bakı, 5-6 noyabr 2024-cü il. Bakı, Bakı Dövlət Universiteti, 2024. – 134 səh.

Cultural heritage of Karabakh and Zangezur in the archaeological and ethnographic researches. International Scientific Conference theses. Baku, 5-6 november, 2024. Baku, Baku State University, 2024 – 134 p.

ISBN: 978-9952-546-99-6

© Bakı Dövlət Universiteti, 2024

I BÖLMƏ

QARABAĞ VƏ ZƏNGƏZURUN DAŞ VƏ PALEOMETAL DÖVRLƏRİNİN ARXEOLoji İRSİ

WHAT TYPES OF HUMANS LIVED IN AZYKH CAVE?

Yaqub Mammadov

*ANAS Institute of Archeology and Anthropology;
Khazar University, Department of History and Archaeology
Senior researcher, PhD in History
yaqubamea@gmail.com*

Keywords: *Paleolithic, migration, evolution, Azykh cave, South Caucasus*

Açar sözlər: *Paleolit, miqrasiya, təkamül, Azıx mağarası, Cənubi Qafqaz*

It should be mentioned that the Southern Caucasus had been one of the earliest areas where hominid used to live. This fact is proved by the remains discovered in 1939, at the Jeyranchol. It was evidenced that the extinct hominid of Hominidae had existed in the Southern Caucasus during late Miocene period (nearly 9 million years ago). For 30-40 years after this necessary discovery, no relevant evidence showing the evolution of hominoids in the region and the migration of early Homo species was found.

As a result of the excavations conducted in 1973-1982 under the leadership of M.M. Huseynov in the VII-X layers of the Azykh cave, 199 artefacts made by early Homo generations were discovered. These samples, which differ from classical Oldowan type tools, were included in the scientific period as local "Guruchay culture". Although the first stage of settlement in Azykh cave is attributed to 1.2 million years ago, early Homo species lived in the Guruchay valley at least 1.5-2 million years ago.

In 1968, a hominid remains - the right part of the mandible, dating back to 350-400 thousand years ago - was discovered from layer V belonging to the middle Acheulean culture of the Azykh cave. There has been a difference of opinion among researchers about the place of man in the hominid system to which the jaw bone belongs. Paleontologist D.A. Hacıyev stated that he belongs

to the transition stage from the last archanthropes to early paleanthropes (Homo erectus to Neanderthals - Y.M.) due to the size of his jaw bone, and it was called "*Azykhanthropus*" by M.M. Huseynov.

R.M. Gasimova did not agree at all with the idea that the Azykh man belonged to the pre-Neanderthals (Heidelberg type people - Y.M.), attributed him to the local early group of Neanderthals and called him "*Palaeoanthropus azykhensis*".

The conducted studies show that the eastern part of the Lesser Caucasus was inhabited by the last group of Homo heidelbergensis, who evolved towards Neanderthals in the middle Acheulean period, and the Acheulean period in the South Caucasus is of great importance in the scientific study of the physical structure of people. The Azykh man can be considered one of the latest representatives of the Homo heidelberg group in Eastern Europe, and I think his name "*Homo azykhensis*" is more appropriate.

During illegal "excavations" conducted in Azykh cave in 2010, a left first permanent molar (M1) belonging to a Neanderthal type human was discovered in the upper layer of the layer belonging to the Middle Paleolithic period, near the wall of the cave. The animal tooth found in the horizon where the tooth was found was dated to 100 ± 7 thousand years ago based on ESR determination.

Thus, the conducted studies suggest that three species of the genus Homo - Homo erectus, Homo heidelbergensis and Homo neandertalensis – used to live in the Azykh cave. This shows that the Azykh cave is a unique Paleolithic settlement. Due to these features, the Azykh cave should be protected and included in the list of heritage of UNESCO.

MÜNDƏRİCAT/CONTENT

İbrahim Zeynalov

Qarabağ və Zəngəzurun mədəni irsi
professor Qüdrət İsmayilzadənin tədqiqatlarında 5

Fərhad Quliyev

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun işğaldan azad olunmuş ərazilərində
aparılan arxeoloji tədqiqatların ilkin nəticələri 7

Tarix Dostiyev

Qarabağın arxeoloji irsində mədəni qatlar..... 9

Yoshihiro Nishiaki, Azad Zeynalov,

Yaqub Mammadov, Ulviyya Safarova

Resumption of the excavations of the middle paleolithic
Taghlar cave, Karabakh 11

David Stone

The archaeobotany of Qaratepe, Azerbaijan 2nd–13th centuries 13

I BÖLMƏ/SECTION 1

QARABAĞ VƏ ZƏNGƏZURUN DAŞ

VƏ PALEOMETAL DÖVRLƏRİNİN ARXEOLoji İRSİ

ARCHAEOLOGICAL HERITAGE OF THE STONE AND PALEOMETAL PERIODS OF KARABAKH AND ZANGEZUR

Yaqub Mammadov

What types of humans lived in Azykh cave? 14

Azad Zeynalov, Yoshihiro Nişiyaki, Yaqub Məmmədov,

Vaqif Əsədov, Ülviyyə Səfərova

Tağlar mağarasında arxeoloji tədqiqatların bərpası 16

Sahib Mammadov, Aybaniz Ahadova, Ahmad Ahadov

Mineral composition of ancient ceramics from Fuzuli district 18

Karolina Hruby, Mark Iserlis, Khagani Almamedov

Late chalcolithic ground stone tools in context: preliminary results 20

Müzəffər Hüseynov, Bəxtiyar Cəlilov, Giulio Palumbi

Qaraçinar yaşayış yerində arxeoloji tədqiqatlar haqqında..... 22

Fuad Hüseynov

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin erkən əkinçilik dövrü abidələri..... 24

Дмитрий Кириченко

Модель колеса Кура-Араксской Культурно-Исторической
Общности. Из историко-краеведческого музея г. Барда..... 26

Aidə Məmmədova

Naxçıvan dulus ustalarının Quruçay və Köndələnçay vadisi ilə
iqtisadi-mədəni əlaqələri 28

Kompüter tərtibatı: Azadə İmanova
Üz qabığının dizaynı: Sahib Adilov

Çapa imzalanıb: 04.11.2024
Format: 70x100 ¹/₁₆. Ofset kağızı.
Həcmi: 8,5 ç.v. Sayı 50

Bakı Dövlət Universitetinin Nəşr Evinə çap olunmuşdur.
AZ 1148, Bakı şəh., ak. Z.Xəlilov küç. 33
Tel: (+99 412) 538 87 39 / 538 50 16
E-mail: bdunesheevi@bsu.edu.az
www.bsu.edu.az

bsu.edu.az

(+994 12) 430 32 45

info@bsu.edu.az

Ünvan: Bakı şəhəri, AZ 1148,
ak.Zahid Xəlilov küç., 33